

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Codex traditionvm Corbeiensivm

Falcke, Johann Friedrich

Lipsiae ; Gvelpherbyti, 1752

§. 176. De bonis traditis in villa Heliso in pago Hessi Saxonico, et in villa Bennenhus in marca Sturmethi, nec non de villis ad marcam Sturmethi spectantibus, atque de origine nobil. dominorum de ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-36114

Ab anno 85+ vsque 877. regnante Hludouico et rium supra dictum in pago *Suulbergi* (n) quidquid ibi habuit in siluis campis pratis pascuis aquis aquarumue decursibus seu etiam ceteris omnibus ad eum pertinentibus e contra in recompensatione huius rei dedit uenerabilis abbas *adalgarius* cum consensu fratrum suorum supra dicto comiti in pago *thuringia* (o) in uilla *honesleue* (p) quidquid ibi habuit in siluis campis pratis pascuis et reliquis omnibus ad eam pertinentibus testes huius baddo hripo marcuuard aluuuard maynhard hildiuard et alii XVII.

§. 176.

Tradidit theodulfus in *heliso* (q) pro anima marchberg et osger mansum medium testes roderg marcuuardus hildiuardus eisulf odulf et alii VIII. tradidit ricdaguf in *bennebus* (r) mansum i. testes qui supra ibi affuerunt.

§. 177.

istum *S. Geroldum* duos filios Hainricum atque Comonem, indicatus auctor perhibet, quos patris exemplum secutos predicat, et, relicta patria ac praediis, monasterium *Einsidlen* intrasse refert, ubi secundum regulam S. Benedicti in cultu Dei cum patre ita sedulos se praebuerint, ut etiam miracula per eos ediderit Deus, donec tandem *Geroldus* monasterio *Einsidlen* se, monasteriolum uero filiis suis, tradiderit, ipse uero ad monasteriolum reuerterit, in quo *Geroldus* hic animam creatori reddiderit, a filiis suis in eius ecclesiae nauis sepultus. Sed enarrasse ea refutasse est. Quemadmodum enim auctor istius Martyrologii *Geroldum* abbatem *Einsidlensem*, qui anno 1481. vixit, atque a *Bucelino* in Germania Sacra *comes de Saxonia* appellatur, designare non potuit, ita, eodem *Bucelino* teste, caenobium Heluetiae *Einsidlen*, fundatum est anno 934 ab *Euerhardo*, *Conradi I* Germaniae Regis fratre germano. Quomodo itaque *Geroldus* noster, qui anno 876 in nostra Corbeia mortuus est, ad monasterium *Einsidlen* secedere potuit? Quin imo plane absurdum dictum est, *Geroldum* in excitato martyrologio appellari ducem Saxoniae, cum ex optimis fideque dignissimis documentis constet, tempore *Geroldi* nostri ducatum Saxoniae orientalis administrasse *Liudolfum*, filium *Ecberti*, atque auum *Heinrici I*, Germaniae regis.

De pago Suilbergi.

(n) De pago *Suilbergi* in comitatu *Dasseliensi* ac *Grubenhagico* Principatu egimus supra §. 167. not. (Q) potiora.

De pago Thuringia.

(o) De pago *Thuringia* egimus supra §. 20. not. (F)

De villa Honesleua.

(p) Quidquid abbatia nostra in villa *Honesleua* possidebat, tradiderat ei *Wulhardus* quidam, restante §. 17. et 25. Nulla autem alia villa uideretur denotari ac *Hensleben*, locus ducatus *Magdeburgici* ad fluuium *Bodam* inter *Egelen* et *Stasfurt*, quanquam et negare nolumus, intelligi posse vicum *Hoenleben*, non procul ab urbe *Helmstadio* situm. Sin uero *Geroldo* haec bona *Corbeiensia* in pago *Northuringi* utiliora fuerunt ob loci situm, quam bona, in *Suilbergi* pago posita, quae *Geroldus* possedit; sequitur, *Geroldum* hoc tempore probabilissime comitatum suum habuisse in pago *Northuringi*, vel in regione circa eundem. Quam ob rem nominauimus etiam supra (§. 163.) nostrum *Geroldum* auum marchionis *Geronis*, sperantes, hanc insignem detectionem eruditis non fore ingrati.

De villa Heliso.

(q) *Heliso* villa erat, restante *Registro* nostro *MScto*, in pago *Hessi Saxonico*. Intelligimus ergo, denotari per eam *Helsen* ad fluuium, dictum *die Aar*, in comitatu *Waldeccensi* in praefectura *Arollen* conspicuam.

De villa Bennebus et marca Sturmethi.

(r) *Bennebus* villa collocatur in marca *Sturmethi* ab auctore praestantissimi nostri *Registri*. Datam ergo occasionem de marca ista differendi arripere placet, imprimis cum nemo hucusque de illa aliquid litteris mandauerit. Primum autem de situ eiusdem marcae dicemus, et deinde de amplissimis bonis, quae abbatia nostra in eadem habet. Marca quid sit, iam supra didicimus. Indicatur per eam terminus scilicet alicuius provinciae maioris, quae heic sine dubio vlllo fuit *Angaria*

garia occidentalis. *Marca* enim *Sturmethi* quondam exstitit inter Geseke, Lippstadt et Sufatum oppida. Ad Saxoniam autem atque Angariam pertinuisse eandem *marcam*, patet e diplomatibus nostris, in Historia Corbeiensis edendis, quæ docent *secundum morem Saxonice terre* et *secundum leges Angariorum* quædam ibi peracta esse. Hæc in regione *Herwede* et *Gerade*, instituta Saxonice legis, in usu fuerunt. Hæc in documentis nostris ita describuntur. Natu maximus filiorum suscipit armatam hereditatem patris sui, id est, dextrarium equum et arma. Filia autem natu prouocior obtinuit matris suæ vestes, quibus ornata diebus dominicis æque ac festis tam ad templum, quam ad alia loca, processit. *Marcam Sturmethi* amplam et spatiosam fuisse regionem, quæ aliquot milliaria comprehenderit, manifestum est ex villis, quæ huic *marca* tribuuntur. An vero ipsa usque in comitatum Waldecensem patuerit, præfracte asserere non audemus. Perhibere ita quis posset, et eam ob causam prouocare ad vicum *Sturmbroch* in eodem comitatu situm intra præfecturam Eisenberg. Nam compertum habemus, hunc vicum iam exstitisse eo tempore, quo adhuc Saxonum mos sic ferebatur, ut provincie eorum per pagos diuiderentur. Villæ, quæ in hac *marca* quondam exstitere, secundum fidem diplomatum nostrorum sunt 1) *Bennenbus* villa, hodie dicta *Benninghusen* ad officium Monninghusen, vulgo *das Vits Amt* dictum, relata, 2) *Stokkem*, id est, vicus Stocken prope Geseke, 3) *Æsbiki*, Esbeck haud procul a vico Dedinghusen, 4) *Tbedenichur*, Dedinghusen haud procul a Lippia flumine, 5) *Sturmitbi*, locus et castrum Stormede, a quo tota regio nomen nata fuit, 6) *Bukinauordi*, hodie Böckeruörde vicus situs inter flumina Hasfenbeck et Lippiam, 7) *Wyrun*, Verna, 8) *Errikkerbus*, Eringhausen haud procul a loco Monninghausen, 9) *Herderinghusen*, Herdinghusen non procul ab oppido Geseke, 10) *Langaneka*, Langeneicken inter Erue et Lippstadium: 11) *Aruuitti*, Erue in comitatu Arensbergico, quæ villa cum in aliis diplomaticis documentis in pago Westfaloni ponatur, certissimo inde persuadetur indicio, *marcam Sturmethi* terminum fuisse pagorum Angeri et Westfaloni. Hæc autem villa probe discernenda est a villa Eruite, quæ, teste diplomate cæsaris Conradi, supra §. 104. not. (n) adducto fuit ad pagum Angeri et ad comitatum Marwardi illustrandum relata. Sequitur 12) *Gesike*, Geseke, in comitatu Arensbergico, et 13) *Munehufon*, Monninghusen inter Geseke et Lippstad. Illud vicum eapropter ultimo posuimus loco, quod locus primarius est, ad quem plurima bona Corbeiensia in *marca Sturmethi* spectarunt, et adhuc spectant. Liceat quædam de eo in medium proferre. Vetustas villæ *Munehufon* apparet ex nostro Registro seculo XI. confecto. Villæ in antiquitatem maiorem nondum incidimus. Ponamus ergo, originem eiusdem villæ fuisse seculo XI, præfidente Corbeiensibus siue Druthmaro, siue Ruothardo, siue ipso Sarachone, abbatibus Corbeiensibus. Quamuis enim sciamus, eruditissimum et illustrem olim G. S. Treuerum, auctorem splendidissimæ Historiæ de Generosissimis Dominis, de Munchhausen dictis, inscriptæ, vicum nostrum *Munehufon* inter Geseke et Lippstad situm, existimasse antiquiorem, et p. 3. prouocasse ad diploma regis Arnolphi, ad annum 889 datum et supra §. 167. not. (Q) a nobis allatum, in quo villa quædam *Muchobufon* reperitur, quam ipse nostram fuisse villam *Munehufon* perhibet; considerare tamen illustris auctor debuisset, villam *Muchobufon* prorsus differre ab hoc vico *Munehufon* eapropter, quod *Muchobufon* sita erat in pago Huuetigo, testante excitato diplomate regis Arnolphi. Ille enim pagus, vti iam supra demonstraui, in comitatibus Sualenbergico et Pymontano obuius erat, et villa *Muchobufon* a *Munehufon* in ducatu Westfaliæ decem circiter milliaria abfuit, interque desolatas Saxonie nostræ villas est recensenda. Olim vero illa exstitit inter Donop, Harentrup, Wöbbel et Vinsbeck in comitatu Lippiaco; postea autem omnino illam *Munehufon* dictam fuisse, non abnuo. Locus olim erat curtis, ad curtem Weplede (Wöbbel) spectans, vti ex Registris bonorum abbatiæ Corbeiensis patet. Hisce præmissis, facile concedere possumus, sermonem esse in diplomate Conradi, archiepiscopi Colonienfis, supra §. 133. not. (H) inserto, de *Munchhausen* in *marca Sturmethi*, itemque in bulla Adriani IV papæ ad annum 1154 data, cuius autographum iam in manibus nostris est, cuiusque accuratam copiam inuenis in *Historia Münchhusana* in *Beilage* fol. 3. seq. Sed in diplomate abbatis Corbeiensis Erkenberti ad annum 1120 dato, supra §. 104. not. (u) inserto, per *Munehufon* designari *Munehufon* in *marca Sturmethi*, id vero concedere non possumus. Credimus enim, in hoc

Ab anno
834 vsque
877 re-
gnante
Hudo-
uico et

diplomate exponere abbatem de *Munichusen*, loco, qui situs fuit in comitatu Lip-
piaco. Denotatur eadem *Muchobusun* villa pagi Huuetigo in diplomate sequenti.
Placet illud diploma, nunquam antea editum, huic commentationi innectere,
quia id non solum iura ministerialium egregie illustrat, sed etiam docet, vocabu-
lum *beneficii* in antiquis membranis per *feudum* esse interpretandum. En ergo
ipsum diploma, accurate, et vti decet, exhibitum:

* confra-
trum.

† modo.

In nomine sc̄e et indiuidue trinitatis. Thetmarus dei gr̄a Corbeieſi,
abbas notū sc̄e cupim⁹ tam p̄ntib⁹ quā futuris quod de filio ac sensu
ministr̄ialiū ac sc̄m * eccl̄ie n̄re Alberto d̄co militi de *lippia* et uxori
ei⁹ *Gertrudi* curiā n̄rām in *Munichusen* iure officii q̄d vulgo ambergeth
dicitur porrexim⁹ quando idem officiu uacauit dū *Godescalco* grauib⁹
iniuriis ex detencione p̄bende sc̄m eccl̄ie n̄re illat⁹ multoties monit⁹
respis̄e min⁹ curaret. predict⁹ autem *albertus* ad habundantē cautelam
albertū et *wagerum* fr̄es p̄fati *godescalci* et pu⁹os iporū ab om̄i impe-
tione p̄dicti officii q̄d ip̄is quasi hereditario iure p̄pete uidebatur
cessare amicabl̄ p̄mouit p̄mouebit insup ut uxor eius p̄ cambiū siue
quocūq; alio mō † ualuit eccl̄ie n̄re ministr̄ialis efficiatur ali⁹ q̄n p̄fate
curie officio carebit. Adiectum etiam ē ut si p̄fati *A de lippia* sine he-
redib⁹ forte decedat eius officium p̄d̄m uni de filiis fororis ul̄ fr̄is
ip̄ius quem ip̄ius amici ad id decreuerint porrigem⁹ et si hui⁹mōi filius
sine heredib⁹ decesserit deinde alteri filio et nulli amplius de ip̄is si for-
te plures fuerint porrigem⁹, ita tamē qd̄ ille qui nobis ad accipiendū
ip̄m officiu fuit representat⁹ sit eccl̄ie n̄re seu p̄ concambiū seu alio de-
bito modo ministr̄ialis alioquin ip̄o officio carebit. p̄t̄ea silua p̄tinēs
p̄d̄e curie que p̄fati *A de lippia* nō iure officialis sed pheodalis b̄nifi-
cii pri⁹ p̄tinebat sequetur ip̄am curiam ita tū qd̄ siue *albertus* ip̄e siue
alius p̄dictorū heredū suorū ip̄am curiā habeat simul habeat siluā cum
curia, sed siluā iure pheodali quēadmodū prius habebat et curiam iure
officiali et ita simili modo similiter utrūq; uacet sc̄ilicet silua cū curia
si a p̄fati *alberto* et a p̄dictis heredib⁹ suis ip̄am curiam uacare r̄tingat.
p̄t̄ea si ip̄ius *alberti* r̄tingat uxore tolli de medio uxore libe⁹ d̄cōnis
ducat quā eccl̄ie n̄re sc̄e in ministr̄ialem ul̄ si libe⁹ d̄cōnis nō fuit
p̄ cambiū siue eccl̄ie n̄re ministr̄ialis. Adiectū insup est ut si sepe d̄cōis
albertus moueat alicui werram ex⁹ seruitiū eccl̄ie n̄re et sine eius au-
ctoitate et ex hoc ip̄e forsan in redditib⁹ ip̄ius curie sic⁹ et aliorū bo-
norū suorū habuit detrimentum nihilomin⁹ consuetā pensionē nobis et
fratrib⁹ n̄ris de ip̄a curia p̄soluet. Ut autem hoc sc̄m n̄rām firmū et
stabile p̄maneat nec ueniat in obliuionem p̄ntem paginā tam eccl̄ie n̄re
quā n̄ri sigilli fecim⁹ appensione r̄muniri. Testes hui⁹ rei sunt *Conradus*
prior. *Conrad⁹ p̄p̄tus de Gronyngen*. *Wilhelm⁹ p̄p̄tus de monte*. *Hermann⁹*
portarius. *Ludolfus camariarius*. *Tidicus de Munec husen* et to-
tus conuent⁹ n̄r. Laici *Conrad⁹ de Bouessen*. *Conrad⁹ de Amelungessen* et
filius eius *Herbold⁹*: *Ludolfus de Erclen*. *Henric⁹ de luthardessen*. *Ger-*
bertus de Lutmersen. *Tobes de Paderburnen*. *Bertold⁹ marscalco*. *Hein-*
ric⁹ de Flestringen. *Ludolfus dict⁹ burgrau⁹* *Braun⁹ de Strambem*. *Hein-*
ric⁹ de Medrike. *Wiger⁹* et *Albert⁹ fr̄es de Munec husen*. *Bnhardus*
iudex de *lippia*. *Henric⁹ dict⁹ de Herstol*. *Richodo* et *Boldus fr̄es de*
Rednic bouen et alii quā plures. Acta sunt hec anno d̄n̄ce incarnacio-
nis M. CC. VIII. anno prelationis n̄re III. III. kl. decemb.

*An *Wigerus* et *Albertus* fratres de *Munichusen*, qui inter testes reperiun-
tur, iudem fuerint, qui in diplomate ip̄so nominantur *Albertus* et *Wagerus*
fratresque *Godescalci*, illud in medio relinquimus. Id uero si ira
esset, probabiliori ratione crederemus, villam *Munehusen*, in comitatu
Lippiaco sitam, locum originis fuisse Dominorum de *Münchhausen* co-
gnominatorum, quam vicum *Munchhausen* haud procul a monasterio *Lo-*
ekum olim conspicuum. Hunc enim vicum *Munchhausen*, qui existit pro-
pe *Lockum*, ante annum 1180, quo tamen iam domini de *Munchhausen* vixe-

re,

re, fuisse in rerum natura, difficile est adfirmatu. Vt autem ad *Munnehuson* vil-
lam, in *marca Sturmethi* obuiam, tandem redeamus, appellantur bona, illi con-
tributa, in diplomatibus nostris officium, *das Vtings* seu *Vits Amt*. Ad hoc of-
ficium vsque ad hodiernum diem spectant villæ *Stormede*, *Benninghusen*, *Lange-*
neicken, *Eringhusen*, *Verno*, *Ermbsinghusen*, *Bockenuörde*, *Esbeck*, et *Dedingbau-*
sen ac in eisdem LXXVII. homines proprii. Hic numerus accurate concordat
cum hisce traditionibus, vti infra suo loco annotabimus. Memoratu dignissimum
esse putamus, harum villarum in his traditionibus quidem iniici mentionis non-
nihil, villæ autem *Munnehuson* in eisdem fieri mentionem nullam. Cum itaque
codex traditionum nostrarum anno 1037 terminetur, in Registro autem nostro
circa annum 1080 locus *Munnehuson* in *marca Sturmethi* inueniatur, colligere ex
eo licet, circa medium seculi XI. locum *Munnehuson* in eadem marca primordia
cepisse. Ipse locus eapropter *Munnehuson* dictus fuit, quia monachi quidam,
duo vel tres, e nostra Corbeia secedentes, illum incoluerunt, qui scilicet seruos
et colonos in eadem regione, ad abbatiam Corbeiensensem respicientes, in officio
continerent eorumque salutis instar presbyterorum prouiderent. Hinc locus ipse
dudum *præpositura* salutatur, ac monachi ibi commorantes appellantur *præpositi*,
qui, quicquid ex frumento, pecore ac lacticiis præter necessariam supererat su-
stentationem, olim deseri curabant ad monasterium Corbeiensem. Quamdiu autem
res ibidem manserint eo in statu, ad liquidum perducere non licet. Mutata au-
tem rerum facies videtur ibidem, cum res Germaniæ nostræ publica propter
varios bellorum tumultus intestinos incideret in statum turbulentum, quo Cor-
beiensis nostri fuerunt coacti, vt bona, ad *Munnehusen* spectantia, in feudum
darent dominis de *Stormede*. His extinctis, domini, de *Hörde* dicti, illud of-
ficium acceperunt in feudum, vti sequentes memoratu dignissima et nunquam antea
editæ nemini non approbant litteræ:

Uniuersis p̄sencia visuris et auditoris. ego *Frederic⁹* dict⁹ de *Hörde*
famul⁹ notū esse cupio quod uenerabilis dñs me⁹ *Henric⁹* abbas
Corbeien. ecclie mihi et meis veris ac legitimis heredib⁹ fauorabilit⁹
et benigne concedendo porrexit officium in *Monninghusen* cum omni-
b⁹ iurib⁹ redditib⁹ et bonis atinentib⁹. que disc⁹ miles ac dñs *Al-*
br⁹ de Stormede ab ecclia Corbeienfi quondā habuit. iure p̄hodali.
In cui⁹ rei testimoniū ego *F⁹deric⁹ de Hörde* pro me et meis lib⁹is
ac heredib⁹ uenēr. dñō meo et ecclie sue p̄fate dedi has meas patentes
Pras sigillo meo munitas cui⁹ facti testes fue⁹ dñi *Hmann⁹* et *Bn-*
hard⁹ de Buren. *F⁹deric⁹* et *Godescalc⁹ de Padberg*. *Erenfrid⁹ de Bre-*
denol. *Temme de Honrade*. *Raueno de Papenheim*. *Joh⁹* et *Hmann⁹*
fr̄es dñi de Driborg. *Albr⁹ de Amelungessen* aliiq. quam plures fide
digni. Datū et actū in ciuitate colonienfi in domo p̄pos. ad scos ap̄los
anno dñi M. CC. XCH. vi. kal. iunii eo tempore quo *Adolfus* eli-
gebatur in regem romanorum.

Sigillum vid. Tab. III.
num. 3.

His dictis nihil amplius addimus, quam hoc vnicum, Dominos, de *Hörde* co-
gnominatos, idem officium in *Munnehusen* accipere feudi instar ab ecclesia Cor-
beienfi vsque in hodiernum diem. Reliqua autem bona, sita in *marca Sturmethi*
et ad ecclesiam Corbeiensem spectantia, aliis dominis data sunt in beneficium
seu feudum. Ita Domini, dicti de *Bremens*, infeudati sunt manso, dicto *Stok-*
manshoue, in *Stokkem* villa prope locum *Gesecke* sito; illi de *Haken* duobus
mansis sunt præmuniti, ad villam *Thebenichus* conspicuis, vnoque manso, iuxta
Stormede sito: illi de *Erkernichus* vno manso, sito in *Stormede*: illi, a *Pletten-*
berch adpellati, decima per rus villæ *Bodecke*: illi de *Scheyde* ornari solent feu-
do vnus mansi, ad villam *Bodecke* siti; illi de *Tilia* dicti, manso *to der Linden*
in terminis villæ *Boderike* visendo: illi, a *Lippia* nominati, curia, in *Herdering-*
bus conspicua prope locum *Gesecke*: item illi, de *Erwerdesen* cognominati, qua-
tuor mansi in *Moynekebus* et *Ederyngebus*, de quibus plura dicturi sumus in
clien-